

Strategia Kultury Miasta Gniezna na lata 2024-2028

I. Wstęp i metodologia

Niniejsza strategia kultury nie została przygotowana przez zewnętrzną firmę marketingową czy konsultingową. Nie kosztowała też kilkanaście tysięcy złotych, jak wiele podobnych do niej dokumentów. Przygotowali ją pracownicy samorządowi zajmujący się kulturą od lat, we współpracy z praktykami z instytucji kultury oraz ludźmi, którzy kulturą zajmują się z uwagi na pasję: przedstawicielami stowarzyszeń, fundacji, animatorami oraz tymi, których możemy określić wspólnym mianem "niezależnych elektronów gnieźnieńskiej kultury".

Dzięki temu nie jest to może dokument, do jakiego przyzwyczają mieszkańcy i mieszkańcy Gniezna dotychczasowe doświadczenia ze strategiami. Nie jest zbudowany na popularnej teraz formie analizy SWOT (choć wykorzystuje jej elementy), analizy SMART (choć wykorzystuje jej elementy) oraz analizy PEST (choć wykorzystuje także i jej elementy) i nie uzurpuje sobie prawa do przepowiadania przyszłości. W zamian za to nie jest oderwany od rzeczywistości, nie odnosi się do abstrakcyjnych kwestii niezwiązanych z naszym miastem i jest mocno umocowany w realnych problemach, wyrażonych przez tych, którzy borykają się z nimi na co dzień.

Kwestie tu poruszone są wynikiem spotkań z prawdziwymi ludźmi. Z jednej strony z odbiorcami kultury w ramach badań prowadzonych m.in. wraz ze Szkołą Milenium¹. Z drugiej strony z jej twórcami w ramach dwóch spotkań (luty i kwiecień 2023 roku) z przedstawicielami świata gnieźnieńskiej kultury. W obu wzięło udział w sumie ponad 50 twórców i animatorów kultury. Pierwsze z nich, poprowadzone przez przedstawiciela Związku Miast Polskich miało postać panelu dyskusyjnego powiązanego z warsztatami i skupiło się na wyłonieniu podstawowych problemów stojących przed gnieźnieńską kulturą. Drugie miało podobną formułę, jednak wtedy skoncentrowano się na rozwiązaniach najważniejszych kwestii sygnalizowanych podczas spotkania pierwszego. Efektem obu "burz mózgów" stała się mapa drogowa przyszłych celów strategicznych i operacyjnych, które legły u podstaw tego dokumentu dając nam jednocześnie obraz niezbędnych działań ujętych tu jako wyzwania. Z pewnością przedstawiciele i przedstawicielki szeroko pojętego środowiska kultury, jak nikt inny zdają sobie sprawę, co tak naprawdę jest w gnieźnieńskiej kulturze wyzwaniem i co wymaga koniecznych przeobrażeń.

Wyznaczając ramy instytucjonalno-prawne dla tego opracowania przyjęto - w myśl filozofii zarządzania strategicznego - że dokument ten będzie się składał z następujących po sobie elementów:

- 1) określenie misji i celu;
- 2) analizy i oceny elementów otoczenia;

¹ *Gniezno oczami mieszkańców*, Pracownia Badań Rynkowych GSW Milenium, Gniezno 2021 oraz 2023.

- 3) analizy i oceny potencjału;
- 4) określenia celu ogólnego i głównego kierunku działań;
- 5) sformułowania strategii - poszczególnych działań operacyjnych w zakresie kultury Miasta Gniezna².

Dodatkowo dołożono wszelkich starań, by ten dokument wpisywał się w bardziej ogólne ramy, tak w zakresie projektowania, jak i finansowania kultury, tj. *Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Nowy europejski program na rzecz kultury, COM(2018) 267 final, Europejskich Ram Działania w Zakresie Dziedzictwa Kulturowego, Dokument Roboczy Służby Komisji UE 2018, Europejskich Zasad Jakości dotyczących finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe oraz Sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczącego kulturowego wymiaru zrównoważonego rozwoju w działaniach UE.*

Warto wspomnieć, że przed uchwaleniem przez Radę Miasta, dokument został poddany także konsultacjom społecznym z mieszkańcami. Jego podstawy - co także istotne - oparto dodatkowo na wynikach szerszych badań prowadzonych na zlecenie Miasta Gniezna na przełomie 2016-2022 roku³.

I na koniec tego wstępu: nie jest to dokument zamknięty. Kultura to żywa materia, wrażliwa na przemiany wokół nas. To co dziś wydaje się ważne i konieczne, jutro może nabrać zupełnie innego wymiaru. Dlatego, choć jest to dokument strategiczny, nie wolno go odczytywać jako ostatecznej wykładni w jakiegokolwiek kwestii. Wcielając w życie jego założenia należy zawsze skonsultować je z tymi, którzy działają aktualnie w gnieźnieńskiej kulturze, uwzględniając dokonujące się przeobrażenia.

II. Misja i cele

Jaki cel przyświeca ludziom tworzącym kulturę? Z rozmów i dyskusji na ten temat wyłania się pewien przekaz, który towarzyszył pracom nad tą strategią. Warto ująć tę misję w kilku zwięzłych punktach.

1. Kultura to ludzie. Tworzenie oraz korzystanie z kultury łączy, tworzy nowe więzi i prowadzi do spotkania z drugim człowiekiem.

2. Kultura to przeżycie, doświadczenie – często nieuchwytnie i niemierzalne. Nawet jeżeli przyjmuje wymiar materialny, nie on jest w niej najważniejszy.

² W. Dmecki, P. Żukowski, *Budowanie strategii jako narzędzia innowacyjnego zarządzania organizacją*, „Prace Komisji Geografii Przemysłu” 2010, nr 15, s. 69. Por. A. Klasik, *Strategia rozwoju regionu*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2000, nr 3(3), ss. 7-22; A. Rochmińska, A. Stasiak, *Strategia rozwoju turystyki*, „Turystyka i Hotelarstwo” 2004, nr 6, ss. 9-43.

³ Warto w tym miejscu wspomnieć o: *Jakość życia mieszkańców wraz z analizą zawartości mediów lokalnych 2016; Konsultacje terenów pokolejowych. Raport z badań 2017; Wybory samorządowe: Gniezno 2018, Pracownia Badań Rynkowych GSW Milenium, Gniezno 2018.*

3. Kultura kształtuje, stawia wyzwania, skłania do refleksji i rozmowy, dlatego jej wymiar edukacyjny jest nie do przecenienia.

4. Współpraca kultury instytucjonalnej i niezależnej, ich przenikanie się i wzajemna stymulacja są najlepszym sposobem na bogatą ofertę kulturalną Gniezna.

5. Kultura to bezpieczna przestrzeń, w której każdy jest ważny, wysłuchany i zauważony.

6. Kultura i dziedzictwo kulturowe to jeden z istotniejszych elementów tworzących Markę Gniezna i kształtujących wspólnotę mieszkańców.

III. To co Gniezno ma najlepszego - analiza elementów otoczenia oraz potencjału

1. Najważniejsze miejskie wydarzenia kulturalne

Miasto Gniezno realizuje w ciągu roku kilkadziesiąt (a z jednostkami zewnętrznymi: Biblioteką i MOK-iem kilkaset) różnych wydarzeń kulturalnych. Poniżej wspomniano tylko o tych największych i najważniejszych, mających największy wpływ na obraz gnieźnieńskiej kultury. Każde z nich opisano i wytypowano największe wyzwania, mogące poprawić zarówno organizację wydarzenia, jak i jego odbiór wśród mieszkańców.

a) Królewski Festiwal Artystyczny

Zgodnie z dewizą festiwalu, jego program wypełniają koncerty, wystawy, warsztaty, spektakle teatralne, akcje artystyczne, happeningi, spotkania literackie oraz pokazy filmowe. Od 2015 roku, czas trwania wydarzenia obejmuje cały okres wakacyjny – od czerwca aż po przełom sierpnia i września, łącznie z Dniami Gniezna oraz Koronacją Królewską. Realizuje je w głównej mierze Miejski Ośrodek Kultury, lecz swoje wydarzenia mają tam także Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna czy też niezależne podmioty, jak stowarzyszenia czy grupy nieformalne. To ogromne i skomplikowane przedsięwzięcie, które obejmuje kilkadziesiąt wydarzeń oraz kilkanaście tysięcy odbiorców.

Wyzwania:

1. zbalansowanie rodzajów wydarzeń, by imprezy muzyczne nie przytłoczyły tych teatralnych i fotograficznych, których najczęściej jest najmniej,
2. coroczne znalezienie funduszy na różnorodną gamę koncertów, dla każdej grupy wiekowej – gnieźnianie doceniają wydarzenia małe, jednocześnie chcą jednak wielkich koncertów z gwiazdami,
3. monitoring potrzeb: wygaszanie niektórych imprez, by na ich miejsce powstawały nowe, bardziej odpowiadające potrzebom gnieźnianek i gnieźnian,
4. coraz większe potrzeby finansowe imprez ze względu na coraz większą ilość pomysłów organizatorów na nowe elementy wydarzenia,
5. dokładanie do programu imprez nowych, atrakcyjnych także dla turystów.

b) Koronacja Królewska

Największa, cykliczna impreza miejska, realizowana od początku głównie siłami MOK, prezentująca związki Gniezna ze średniowieczem. Rekonstruktorzy, widowiskowe walki, stragany, edukacja historyczna, turniej łuczniczy, teatry i prezentacje - program imprezy przez lata rozwijał się i wzbogacał. Jest to jedna z tych miejskich imprez, które mają potężny potencjał turystyczny, będąc jednocześnie atrakcyjnym wydarzeniem dla mieszkańców miasta.

Wyzwania:

1. zapewnienie właściwego i stałego finansowania imprezy, tak by można było planować jej każdą edycję z wyprzedzeniem, bez obawy o środki.
2. stopniowe rozwijanie imprezy zarówno pod kątem programu, jak i zajmowanego przez nią terenu.
3. nacisk na spektakularną edycję wydarzenia (zwłaszcza w aspekcie widowiska) w roku 2025 oraz jej dobrą kontynuację w latach kolejnych.

c) Jarmark Świętego Wojciecha

Imieniny Gniezna przypadają tradycyjnie 23 kwietnia każdego roku, w dniu św. Wojciecha – patrona miasta i całej Polski. W pierwszy weekend po tej dacie obchodzone są w Gnieźnie uroczystości świętowojechowe, które akcentują niezwykle ważną rolę, jaką w dziejach narodu odegrał przed tysiącem lat męczennik św. Wojciech. Mają one wymiar zarówno religijny, jak i świecki. Od kilku lat jarmark ze swoją ofertą wyszedł do centrum miasta, gdzie na dwa dni pojawia się kilkadziesiąt stoisk handlowych z rękodziełem i zabawkami. Tłumy odwiedzających je gnieźnian pokazują, że była to decyzja słuszna.

Wyzwania:

1. uzupełnienie atrakcyjnej oferty stoisk równoważną ofertą kulturalną,
2. zachęcenie strony kościelnej do większej partycypacji organizacyjnej w przedsięwzięciu, np. poprzez wypracowanie wspólnej koncepcji powiększenia przestrzeni jarmarku o Rynek i ul. Tumską, tak by stragany nie przeszkadzały w uroczystościach kościelnych, **a także poprzez organizację przyjazdu do Gniezna znanych wykonawców muzyki religijnej,**
3. powrót do wspólnego świętowania imienin wraz z gnieźnieńskimi Wojciechami,
4. lepsza promocja Przeglądu Piosenki Religijnej Adalbertus celem ściągnięcia większej ilości uczestników z całego kraju.

d) Jarmark Bożonarodzeniowy

Od 2014 roku w centrum Gniezna organizowane są Jarmarki bożonarodzeniowe. Kolędy, pastorałki i największe bożonarodzeniowe przeboje, warsztaty, koncerty, stragany pełne świątecznych ozdób – to wszystko czeka na mieszkańców i turystów, którzy odwiedzą w pierwszej połowie grudnia gnieźnieński Rynek. Termin Jarmarku jest ruchomy, jednak jego otwarcie zawsze przypada w okolicach 6 grudnia i jest

połączone z organizowaną przez Miejski Ośrodek Kultury imprezą mikołajkową „MOKołaje”.

Wyzwania:

1. zbalansowanie długości trwania wydarzenia między potrzebami mieszkańców a możliwościami finansowymi,
2. udoskonalenie oprawy wizualnej (estetyki) wydarzenia: domki, lampki, oferta stoisk,
3. wzbogacenie programu wydarzenia o punkty dziejące się w przestrzeni jarmarku,
4. znalezienie alternatywy dla coraz droższych w wynajmie stoisk drewnianych,
5. realizacja koncertów kolęd i pastorałek w przestrzeni miejskiej także po zakończeniu Jarmarku.
6. znalezienie i wprowadzenie elementu wyróżniającego gnieźnieński jarmark, charakterystycznego tylko dla tego wydarzenia.

e) Festiwal Literacki „Preteksty”

Formuła „Pretekstów” od lat opiera się na trzech podstawowych motywach: zbliżenia – ukazania literatury jako elementarnej części naszej codzienności, inspiracji – pokazania, że Słowo może inspirować artystów oraz spotkania – przybliżenia twórców do publiczności. Od 2019 roku rolę głównego organizatora pełni Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna, a w jego program włącza się zarówno MOK, jak i różne grupy i stowarzyszenia.

Wyzwania:

1. brak stałego miejsca na spotkania autorskie w ramach festiwalu. Biblioteka nie dysponuje odpowiednimi budynkami, musi więc korzystać z gościnnych progów współorganizatorów i partnerów.

f) Dni Dziedzictwa Kulturalnego „Fyrtel”

Powstały, aby wzmocnić poczucie dumy i wiedzę mieszkańców Pierwszej Stolicy o tym, co w spadku zostawili poprzednicy. Historia ważnych dla Gniezna osób, wydarzeń, miejsc często pozostaje tajemnicą. Festiwal jest szansą na docenienie tych bogactw. Pozwala także na prezentacje współczesnych inicjatyw, osobowości, dzieł, które są ozdobą i wartością Gniezna.

Wyzwania:

1. zbalansowanie gali festiwalowej, tak aby pokazała najciekawsze dokonania gnieźnieńskiej kultury, a jednocześnie nie trwała zbyt długo,
2. lepsza promocja wydarzenia wśród mieszkańców i mieszkańek miasta.

g) Garażówki i wyprzedaje

Coraz bardziej ekologiczne podejście do życia, chęć dania niepotrzebnym rzeczom drugiego życia oraz prosta potrzeba szperania i „kolekcjonowania” – to wszystko

sprawia, że miejskie garażówki i wyprzedaże, które niedawno powróciły do kalendarza wydarzeń, są coraz popularniejsze. Imprezom uroku dodaje fakt, że każda edycja organizowana jest w innej dzielnicy miasta.

Wyzwania:

1. ograniczone możliwości czasowe organizatorów, a coraz większa chęć mieszkańców, by te wydarzenia odbywały się jeszcze częściej (obecnie raz-dwa razy na kwartał).

2. Kultura niezależna

Należy zaznaczyć, że każde stowarzyszenie i grupa nieformalna ma prawo realizować swoje wydarzenia we właściwy dla siebie i unikalny sposób. Miasto Gniezno w strategii może zawrzeć jedynie sposoby na to, jak samorząd wesprzeć może te podmioty w ich misji. Wymienione poniżej grupy i NGO'sy są tymi największymi i najenergiczniej działającymi w ciągu ostatnich kilku lat i na nich w tej strategii postanowiono się skupić. Nie znaczy to jednak, że stowarzyszenia i grupy mniejsze czy krócej działające są mniej ważne - one także mogą liczyć na pomoc i wsparcie przy realizacji swoich zamierzeń, **nikt nie jest jednak w stanie wymienić ich wszystkich w jednym dokumencie, chociażby ze względu na dynamikę powstawania i rozwiązywania się takich grup. Pamiętaj jednocześnie należy, że kulturę tworzyć mogą nie tylko NGO-sy i gremia typowo kulturalne. Może ona także być kreowana i realizowana przez stowarzyszenia patriotyczne, religijne czy sportowe.**

a) Stowarzyszenie Ośła Ławka oraz Latarnia na Wenei

Latarnia to miejsce, które tworzy Stowarzyszenie Ośła Ławka przy współpracy z innymi stowarzyszeniami, fundacjami czy też aktywistami. W ciepłe dni – od maja do końca września przy dawnym budynku PWiK na Jeziorze Jelonek spotykają się nadawcy i odbiorcy różnych form kultury. Miejsce udało się otworzyć dzięki dofinansowaniu z Fundacji VELUX w 2018 roku. Lokacja ta, dzięki pracy wielu wolontariuszek i wolontariuszy, stała się niezależnym centrum kultury na świeżym powietrzu. Organizowane są tam warsztaty, koncerty, spotkania autorskie, kluby dyskusji, zajęcia ruchowe, koncerty dla dzieci, Restaurant Day, pokazy filmów, castingi, spotkania z książką oraz niestandardowe akcje artystyczne. Inicjatywa jest także otwarta na współpracę z samorządami, od których otrzymuje często wsparcie finansowe. Ogromna ilość imprez, duże zaangażowanie społeczności lokalnej, otwartość, różnorodność i pomysłowość sprawiają, że miejsce to stało się najważniejszym ośrodkiem kultury nieinstytucjonalnej w mieście.

Wyzwania:

1. wspieranie Latarni na Wenei w realizacji założonych celów, głównie przez kontynuację dofinansowania imprez ze środków konkursu na kulturę,

2. właściwie przeprowadzenie ewentualnej modernizacji budynku / terenu ze środków zewnętrznych w porozumieniu i według pomysłu Stowarzyszenia Ośła Ławka wraz z wzięciem pod uwagę potrzeb całej społeczności Latarni.

b) Parowozownia Gniezno i Dni Pary

Stowarzyszenie Parowozownia Gniezno zajmuje się ochroną, popularyzacją i udostępnianiem Parowozowni Gniezno. W formie wolontariatu odnawia jej teren, a także stara się, by jak najwięcej osób poznało historię gnieźnieńskiej lokomotywni. Dbą i gromadzi zabytki techniki kolejowej, a zbiory planuje wystawić na stałej ekspozycji. Zbiera obecnie środki na rzecz odnowienia wnętrza części budynków, co ma pozwolić choć w części zrealizować ten cel. Od lat główną imprezą o charakterze turystycznym i kulturalnym związaną z tym miejscem są Dni Pary. Miejsce to jest także sceną pikników, pokazów multimedialnych, tematycznych pokazów filmowych oraz wystaw związanych z historią polskiego kolejnictwa i myśli technicznej.

Wyzwania:

1. wspieranie Parowozowni Gniezno w realizacji kolejnych edycji Dni Pary i zachęcanie do powiększania tej imprezy poprzez większe dofinansowanie,
2. wsparcie w poszukiwaniu środków zewnętrznych na renowację kolejnych zabytków znajdujących się na terenie kompleksu. Wizja utworzenia w tym miejscu Muzeum Polskiego Kolejnictwa czy Centrum Historycznego "Od pary do wodoru" jest niezwykle kusząca, wymaga jednak ogromnych nakładów finansowych oraz zaangażowania na szczeblu co najmniej rządowym.

c) WOŚP

Rola szefa gnieźnieńskiego sztabu Wielkiej Orkiestry Świątecznej jest przechodnia, i na przestrzeni 28 lat pełniły ją różne osoby. Od kilkunastu lat grupą organizującą gnieźnieński finał skupiona była wokół Kazimierza „Tinkersa” Kubówa, w prace sztabu i organizację towarzyszących wydarzeń kulturalnych mocno angażowały się Centrum Kultury eSTeDe oraz Miejski Ośrodek Kultury. W 2023 roku imprezę przejęło nowe pokolenie, które przy wsparciu samorządów po raz pierwszy zorganizowała całość przedsięwzięcia samodzielnie. Wydarzenie jest skomplikowane, oprócz części kulturalnej składają się bowiem na niego także kwestie wolontariuszy, zbiórek i aukcji.

Wyzwania:

1. koncert finałowy – potrzeba wsparcia wydarzenia w poszukiwaniu gwiazdy muzycznej, która przyciągnie widzów na wieczorne zakończenie imprezy,
2. światelko do nieba – rozwiązanie problemu związanego z odpowiednim zbalansowaniem ceny tego elementu do efektu, jaki chciałoby się uzyskać,
3. promocja wydarzenia – pomoc w lepszym funkcjonowaniu profilu i wydarzenia na FB.

d) Towarzystwo Miłośników Gniezna wraz Agencją Jazz Gra i Jazz Clubem „Amok”

Trzy wspomniane wyżej podmioty od lat organizują popularne koncerty jazzowe. W ramach tych koncertów wystąpiła naszym miście ogromna ilość muzyków jazzowych z kraju i zagranicy: m.in. Leszek Cichoński, SBB, Artur Dutkiewicz, Marek Piekarczyk i Ray Wilson.

Wyzwania:

1. rosnące ceny nagłośnienia, oświetlenia i gaży dla artystów sprawiają, że koncerty są coraz trudniejsze do zbilansowania. Potrzeba większego wsparcia finansowego koncertów,
2. promocja wydarzeń – pomoc w poszukiwaniu nowych kanałów promocyjnych, by znaleźć świeżych odbiorców muzyki jazzowej wśród młodego pokolenia.

e) Muzeum Zabytków Kultury Technicznej

Powstało jako inicjatywa Stowarzyszenia ClassiC Gniezno. Można w nim zobaczyć zarówno stare przedmioty codziennego użytku (maszyny do pisania, telefony, telewizory), ale najbardziej imponującym zbiorem są zabytki motoryzacji, odnowione ze szczególną dbałością o zachowanie oryginalności i przywróceniem 100% sprawności. W ofercie muzeum są także warsztaty, podczas których uczestnik ma szansę poznać zasadę działania i budowę wielu maszyn i urządzeń. Muzeum włącza się również aktywnie w kalendarz gnieźnieńskich imprez kulturalnych. Od kilku lat jest jednym ze współorganizatorów Nocy Muzeów w Gnieźnie, czy pikników związanych z rocznicami patriotycznymi.

Wyzwania:

1. promocja miejsca – wsparcie w rozwijaniu rozpoznawalności wśród mieszkańców i targetowaniu turystów zainteresowanych tematem,
2. wciągnięcie muzeum w większą ilość miejskich imprez, być może współpraca poprzez organizację jednego z miejskich wydarzeń na terenie muzeum lub nieopodal,

f) Festiwal Filmowy „Offeliada” i Stowarzyszenie Offeliada

Od swojej pierwszej edycji, która odbyła się w 2007 roku, Festiwal realizuje podstawowy cel: popularyzację dorobku młodej polskiej kinematografii offowej – czemu służy Konkurs Główny o statuetkę Offelii – oraz promocję szeroko rozumianej kultury niezależnej, czemu służą liczne spotkania z zaproszonymi twórcami, wystawy, warsztaty, przedstawienia teatralne, i szereg innych wydarzeń artystycznych. Impreza od samego początku jest niekomercyjna, otwarta na każdego zakochanego w polskim kinie. Festiwal powstał jako miejski; od 2023 roku głównym organizatorem jest Stowarzyszenie Offeliada. Od roku 2024 Stowarzyszenie realizuje także co najmniej raz w miesiącu projekcje w ramach Dyskusyjnego Klubu Filmowego.

Wyzwania:

1. miejsce na koncert wieczorny – w Gnieźnie są trudności ze znalezieniem lokalu, w którym można zorganizować koncert połączone z imprezą dla uczestników festiwalu. Jest to problem nie tylko tego wydarzenia, zaadresowany zostanie on w tym dokumencie jeszcze w części poświęconej wyzwaniom stojącym przed całą gnieźnieńską kulturą.
2. zapraszanie wielkich nazwisk świata polskiego filmu – wiąże się to z dodatkowymi, sporymi kosztami. Miasto może wesprzeć festiwal finansowo w większym stopniu lub pomóc nawiązać kontakty z lokalnymi sponsorami. Festiwal może też zmienić formułę zapraszania gości - zamiast angażować wielkie nazwiska w pracę jury, może ściągać je na pokazy specjalne i krótkie spotkania.
3. **wsparcie promocyjne - festiwal ma szansę stać się imprezą ogólnopolską, ale bez odpowiednich nakładów na promocję w mediach i social mediach nie będzie to możliwe.**

g) Stowarzyszenie Fantasmagoria oraz Konwent Fantastyki „Fantasmagoria”

Stowarzyszenie Fantasmagoria zrzesza osoby, które od kilkunastu już lat działają w Pierwszej Stolicy Polski promując fantastykę jako ciekawą formę spędzania wolnego czasu, która uczy, bawi i pozwala poznawać innych. Grupa organizuje mnóstwo aktywności jak osobotnie spotkania z planszówkami, warsztaty, gry miejskie, konkursy, turnieje gier planszowych, prelekcje i spotkania z ciekawymi ludźmi. Najważniejszy jest jednak Konwent Fantastyki Fantasmagoria, czyli trzydniowe wydarzenie dla ponad tysiąca osób, w którym biorą udział zarówno gnieźnianie, jak dość liczna liczba przyjezdnych młodych ludzi z całej Polski. Podczas imprezy działa równoległe kilkanaście sal tematycznych: mangowa, prelekcyjna, warsztatowa, pokój gier czy starwarsowa, które oferują gościom konkursy, wykłady, dyskusje, spotkania z ciekawymi ludźmi, turnieje i wiele innych.

Wyzwania:

1. Konwent Fantastyki Fantasmagoria to coraz większa impreza, pojawia się potrzeba wsparcia poprzez organizację wody pitnej i wyżywienia dla wolontariuszy oraz dodatkowych środków finansowych. W obu tych przypadkach Miasto może wspomóc wydarzenie swoimi kontaktami ze środowiskiem lokalnych przedsiębiorców, którzy mogą włączyć się w event jako sponsorzy rzeczowi lub finansowi.
2. Konwent rozrasta się - z roku na rok potrzebuje coraz większej bazy lokalowej. Konieczne jest znalezienie stałego partnera, który będzie drugim obok MOK budynkiem, w którym będą mogły rozgrywać się konwentowe wydarzenia.

d) Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego

Organizatorzy wydarzeń kulturalnych zwracających uwagę przede wszystkim na problemy społeczne: wystaw, spotkań autorskich czy koncertów. Ze swoimi

inicjatywami często włącza się także do programu innych wydarzeń: m.in. Festiwalu Filmowego „Offeliada” i Festiwalu Literackiego „Preteksty”.

Wyzwania:

1. z uwagi na częstą organizację wystaw przez Stowarzyszenie istnieje konieczność zaprojektowania, a potem zamówienia systemu wystawienniczego zewnętrznego. Obecnie istniejący służy już 7 lat i powoli nie nadaje się do użytku. Warto wziąć pod uwagę stworzenie takiego systemu, który wykorzystuje także tańsze nośniki, np. banery.
2. częste organizowanie wystaw w plenerze związane jest z każdorazowym występowaniem do miejskiego samorządu o pozwolenie na zajęcie pasa ruchu. Z pewnością przydałoby się, gdyby opracowano prostą instrukcję, jak i do kogo w tej sprawie w Urzędzie Miejskim się zgłosić.

h) Kolektyw FALA

Kolektyw muzyczny skupiający artystów związanych z muzyką hip-hop, choć nie tylko. Dzięki nagrywanym teledyskom i udziałowi w kolejnych festiwalach w całej Polsce ich muzyka dociera do coraz większego grona, zwłaszcza młodszych odbiorców. Grupa kontynuuje piękną hip-hopową tradycję Pierwszej Stolicy Polski, uwzględniając jednocześnie w swoich utworach współczesne brzmienia i biorąc pod uwagę aktualne trendy.

Wyzwania:

1. zapraszanie kolektywu do uczestnictwa w miejskich imprezach muzycznych: jako support przed koncertami wielkich gwiazd oraz jako uczestników różnego rodzaju przeglądów i festiwali,
2. współpraca z grupą w zakresie promocji miejskich imprez skierowanych do młodych.

i) Capella Musica Gnesnensis

Zespół koordynowany przez Stowarzyszenie HALO! realizujący kulturę muzyczną na profesjonalnym poziomie artystycznym. To swoisty strażnik tradycji i dziedzictwa muzycznego Gniezna, który przyczynia się do podtrzymywania i rozwijania bogatych tradycji wykonawczych (w tym repertuaru zachowanego w Archiwum Archidiecezjalnym w Gnieźnie). Wyróżnia się na polskiej scenie muzycznej dzięki zaangażowaniu wybitnych polskich instrumentalistów, specjalistów w zakresie wykonawstwa historycznie poinformowanego. Grają oni na instrumentach z epoki lub ich wiernych kopiach, co pozwala na osiągnięcie autentycznego brzmienia. Dzięki tej specjalizacji, Capella jest w stanie wiernie odtwarzać muzykę dawnych epok, co nadaje ich koncertom i nagraniom wyjątkowy charakter.

1. większość muzykaliów, które zachowały się w Archiwum Archidiecezjalnym w Gnieźnie, wymaga renowacji. Te działania są bardzo ważne, by bezpowrotnie utracić cennych w kontekście dziedzictwa narodowego

rękopisów. Działania te wymagają jednak środków finansowych, których część można pozyskać na drodze grantowej.

2. realizacja nagrań fonograficznych dzieł zachowanych w Archiwum Archidiecezjalnym w Gnieźnie. Większość z tych kompozycji nie została uwieczniona w formie audio. Jest to niezbędny do krok w celu promowania gnieźnieńskiej spuścizny muzycznej w kraju i na świecie.
3. zorganizowanie festiwalu muzycznego zawierającego wydarzenia koncertowe od recitali solowych, przez dzieła kameralne, po duże orkiestrowe widowiska muzyczne. Oczywiście, w tym celu potrzeba mecenasów i sponsorów, którzy pozwolą Capelli pozyskać wkład własny w staraniu się o granty państwowe.
4. potrzeba środowiska związanego z tą grupą do organizowania regularnych działań i koncertów dla dojrzałego odbiorcy oraz działania na polu aktywnej edukacji i realizacji zajęć z młodymi ludźmi.

3. Miejskie Instytucje Kultury

Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna to dwie jednostki, których funkcjonowanie finansowane jest prawie całkowicie (z pominięciem pozyskiwanych środków zewnętrznych) ze środków Miasta Gniezna. Oczywiście największym wyzwaniem stojącym przed takimi instytucjami zawsze są finanse. Samorząd miejski ma ogromną ilość obowiązków i przeznaczają na funkcjonowanie taką sumę, na jaką pozwala mu budżet na dany rok. Konieczne jest jednak jej systematyczne zwiększanie, zwłaszcza w aspekcie zbliżającej się rocznicy Gniezno2025, większych potrzeb nowego budynku MOK oraz wyzwań stojących przed Biblioteką w aspekcie zmieniających się potrzeb czytelników.

a) Miejski Ośrodek Kultury wraz z Starym Ratuszem oraz Domem Powstańca Wielkopolskiego

Miejski Ośrodek Kultury to placówka, która od 9 kwietnia 1954 roku rozwija, kształtuje, kreuje i wspiera kulturę lokalną. Od lat osiemdziesiątych podstawą działalności jest praca z uczestnikami stałym w klubach i sekcjach. Jest ich średnio 60 i związane są z tańcem, teatrem, muzyką, plastyką, hobby i sportem. Miesięcznie, około 1300 osób korzysta z tej formy rozwijania swoich umiejętności i spędzania czasu wolnego.

MOK realizuje około 300 imprez rocznie dla około 60 tysięcy odbiorców, w tym 10 prestiżowych wystaw znanych artystów oraz wiele innych ekspozycji w Galeriach ośrodka. Placówka współpracuje z wieloma organizacjami, prowadzi zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych, jak również osób niepełnosprawnych.

Najciekawsze przedsięwzięcia ostatnich kilkunastu lat, cieszące się szczególnym zainteresowaniem, to: Królewski Festiwal Artystyczny, Festiwal Kultury Słowiańskiej „Koronacja Królewska”, Międzynarodowe Spotkania z Folklorem, Inauguracja Sezonu Kulturalnego, Gnieźnieńskie Spotkania Chóralne”, Turniej Wiosenne Fanaberie Hip-Hop, Jarmark Bożonarodzeniowy, Dziecięcy Tydzień Kreatywny „nieMOŻLIWE”. Ponadto warsztaty cykliczne lub incydentalne, które są alternatywą dla osób nie

chcących brać udziału w sekcjach, rodzinne niedziele, Gra o MOK oraz wiele koncertów i innych form artystycznych dla różnych grup odbiorców, w tym własne przedstawienia i konkursy. MOK od kilku lat kładzie nacisk na edukację kulturalną poprzez organizację wydarzeń w siedzibie głównej, w Starym Ratuszu, a także wychodząc do szkół i przedszkoli np. z projektem „Kultura tego miasta to ludzie”. Ponadto MOK pozyskuje fundusze zewnętrzne na festiwale, wystawy i szeroko rozumianą edukację kulturalną.

Stary Ratusz w Gnieźnie to część MOK, w której nadrzędnym zadaniem jest wielowymiarowa edukacja kulturowa koncentrująca się na lokalnym dziedzictwie. Odbywają się spotkania, warsztaty, kameralne koncerty i wydarzenia. Działania kierowane do wszystkich grup wiekowych umożliwiają rozwój na wielu płaszczyznach. Realizowane tam projekty, i te z zewnętrznym wsparciem, ale także i te mniejsze, w ogromnej mierze umożliwiają lokalnym twórcom artystom edukatorom i animatorom poszerzenie swojej aktywności. W Starym Ratuszu mieści się także Dom Powstańca Wielkopolskiego, który jest salą pamięci z ekspozycją pamiątek związanych z Powstaniem Wielkopolskim 1918-1919 na terenie miasta i Ziemi Gnieźnieńskiej. To miejsce edukacji i popularyzacji wiedzy o powstaniu, ale także organizacji wydarzeń różnorodnych i wykraczających poza strictly historyczny kontekst, a związanych z kulturalną działalnością Starego Ratusza. Zajęcia w Domu Powstańca Wielkopolskiego to część stałej oferty MOK. Każdego miesiąca w warsztatach bierze udział kilkanaście grup z przedszkoli i szkół z całej Wielkopolski. Poza stałą ekspozycją co roku MOK organizuje wystawy czasowe o powstaniu. Często odbywają się tutaj także warsztaty rodzinne.

Wyzwania:

1. utrzymanie nowoczesnej, ale też ogromnej przestrzeni wyremontowanego budynku Miejskiego Ośrodka Kultury oraz związane z tym wyzwania finansowe i personalne,
2. wzbogacenie oferty MOK o kolejne zajęcia dla młodzieży – niekoniecznie sekcje, preferowalnie warsztaty / zajęcia jednorazowe,
3. znalezienie nowej formuły na zagospodarowanie budynku Starego Ratusza,
4. dostosowanie godzin otwarcia Domu Powstańca Wielkopolskiego do realnych potrzeb turystów.

b) Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna

Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna funkcjonuje od 18 lutego 1945 roku. Bezpośredni nadzór nad Biblioteką sprawuje Prezydent Miasta Gniezna, z kolei nadzór merytoryczny jest realizowany przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu.

Głównym celem działalności Biblioteki jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-edukacyjnych mieszkańców Gniezna. Do podstawowych zadań Biblioteki należą: gromadzenie, opracowywanie

i przechowywanie materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu oraz wypożyczanie ich na zewnątrz, prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej i dokumentacyjnej, organizowanie wydarzeń promujących czytelnictwo, a także przybliżających wiedzę oraz kulturę oraz współdziałanie z innymi bibliotekami, instytucjami upowszechniania kultury oraz organizacjami i stowarzyszeniami.

W skład Biblioteki Publicznej Miasta Gniezna wchodzi: Biblioteka Główna (Wypożyczalnia i Czytelnia dla Dorosłych oraz Wypożyczalnia dla Dzieci), przy ul. Mieszka I 15 i 16, Filia nr 1 przy ul. Kruczej 3, Filia nr 2 przy ul. Staszica 12a, Filia nr 9 na os. Orła Białego 18. Oprócz tych placówek, Biblioteka prowadzi też dwa punkty biblioteczne: w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Wrzesińskiej 21 oraz Zakładzie Karnym w Gębarzewie. Od 2024 roku działa także "Dom Sąsiedzki pod Sówką", czyli miejsce na kolejne inicjatywy księżnicy we współpracy z organizacjami i podmiotami zewnętrznymi. Wielkim powodzeniem cieszy się także usługa „Książka na telefon”.

Biblioteka jest miejscem intensywnej animacji kulturalnej, a jej pracownicy są twórcami licznych programów edukacyjno-animacyjnych skierowanych do różnych grup odbiorców: dzieci, młodzieży oraz seniorów. Organizowane są warsztaty tematyczne, spotkania z poczytnymi autorami, wykłady, wystawy, konkursy, pikniki, festiwale. Instytucja włącza się w wydarzenia w przestrzeni miejskiej, jak Królewski Festiwal Artystyczny, Latarnia na Wenei czy Koronacja Królewska oraz organizuje „Spotkania przy wspólnym stole”, będące miejscem dyskusji o istotnych dla miasta problemach. Przy księżnicy działa także pięć klubów dyskusyjnych dla różnych grup odbiorców, prężnie funkcjonuje też fanpejdż instytucji na FB. Warto także zaznaczyć, iż istotną gałęzią działalności są liczne projekty dofinansowane zewnątrz, dzięki którym Biblioteka poszerza swoją działalność reagując na bieżące potrzeby czytelników związane z wzbogacaniem oferty online, popularyzacją gwary lokalnej czy promocją czytelnictwa wśród seniorów, dzieci i obcokrajowców.

Wyzwania:

1. znalezienie formuły na powiększenie powierzchni bibliotecznej – obecnie brak miejsca zarówno na powiększanie księgozbioru, jak i na organizację większych spotkań autorskich,
2. znalezienie środków na regularny zakup nowości książkowych,
3. otwarcie na nowe grupy docelowe, w tym przede wszystkim na młodzież i młodych dorosłych poprzez trafiające do nich kanały i zabiegi – Insta Spoty, strefy wifi, strefy chill, strefę komiksu i mangi, itp,
4. prace nad koncepcją lokalizacji obiektów bibliotecznych.

4. Pozostałe ośrodki i wydarzenia

Jednostki te, choć formalnie nie podlegają samorządowi miejskiemu, działają na terenie miasta. Nie może więc zabraknąć wzmianki o nich w strategii kultury, zwłaszcza że większość gnieźnianek i gnieźnian nie rozróżnia przynależności

organizacyjnej poszczególnych instytucji. Słowem: mieszkańcom wszystko jedno czy coś jest miejskie, powiatowe czy wojewódzkie – skoro znajduje się w mieście, jest częścią Gniezna. Należy o tym pamiętać organizując kalendarz wydarzeń kulturalnych oraz rozwijać współpracę między tymi jednostkami a miejskimi instytucjami.

a) Centrum Kultury Scena to Dziwna (eSTeDe)

eSTeDe rozpoczęło działalność we wrześniu 2009 roku jako powiatowa instytucja kultury, od 2021 roku funkcjonująca w nowej odsłonie. W placówce nie brakuje stałych scen i pracowni, które pozwalają angażować się mieszkańcom Gniezna w szeroko pojęte rękodzieło, muzykę, taniec, historię i rozrywkę. Regularne i okazjonalne przedsięwzięcia pozwalają dzieciom i młodzieży na zdobywanie wiedzy poza szkolnymi murami, odkrywają nowe pasje wśród osób dorosłych i aktywizują gnieźnieńską społeczność seniorów. Centrum posiada przestrzenie, w których regularnie odbywają się wydarzenia z różnych dziedzin sztuki. Dwie galerie pozwalają na organizowanie wystaw malarskich, rzeźbiarskich i fotograficznych artystom lokalnym oraz przyjezdnym, z kolei Ogród Wyobraźni służy licznym imprezom plenerowym i działaniom edukacyjnym. Dobrze wyposażona sala widowiskowa oraz mieszczący ponad 500 osób amfiteatr pozwalają na organizację kameralnych i dużych koncertów, spotkań autorskich czy spektakli teatralnych.

W ramach eSTeDe funkcjonują zespoły reprezentacyjne, które zdobywają uznanie poza granicami Gniezna: Zespół Tańca Ludowego Gniezno, Chór Mieszany Metrum, Orkiestra Powiatu Gnieźnieńskiego. W salach prób swoją działalność rozpoczęły lub kontynuowały liczne gnieźnieńskie projekty muzyczne, w tym: Bapu, Fan-Art, Père-Lachaise, Zagrali i Poszli, Kolektyw FALA. Placówka jest otwarta na liczne współprace, a regularne wsparcie znajdują w niej m.in. Polski Związek Kombatantów, PTTK i Hufiec ZHP Gniezno.

Najważniejszą imprezą eSTeDe pozostaje Festiwal Wyobraźni, który co roku łączy w sobie różne formy sztuki, skupiając się wokół konkretnego motywu przewodniego. Centrum daje przestrzeń młodym i początkującym artystom w ramach cyklu wydarzeń Scena Młodych, a stałymi punktami w kalendarzu od lat pozostają Święto Przyjaciół, Gnieźnieński Dzień Bluesa, rodzinne soboty, cykl „Porozmawiajmy o...”, Gnieźnieńska Noc Naukowców. eSTeDe aktywnie działa także przy w ramach takich akcji jak Gnieźnieńska Noc Muzeów, Żywa Biblioteka czy WOŚP.

b) Teatr im. Aleksandra Fredry

Powstał dzięki społecznej inicjatywie Sekcji Teatralnej Towarzystwa Przyjaciół Gniezna, a jego siedzibą stał się budynek kina „Słońce” przy ul. Chrobrego. Teatr zainaugurował swą działalność 1 maja 1946 inscenizacją komedii Józefa Korzeniowskiego Stary Kawaler. W 2013 roku stanowisko dyrektora Teatru objęła Joanna Nowak, a profil artystyczny oraz repertuarowy sceny zaczął się znacząco zmieniać. Oprócz funkcji edukacyjnej skierowanej do najmłodszej części widowni, gnieźnieński ośrodek aspiruje dziś do miana teatru współczesnego, żywo reagującego na rzeczywistość i aktywnie rozwijającego swoją funkcję społeczną.

Obecnie teatr sięga po przedstawienia skłaniające do dyskusji nad kondycją świata współczesnego, nie uciekając od tematów nietatwych czy kontrowersyjnych. Często są występy gościnne artystów i dramatów z całej Polski, a przedstawienia takie jak „Królowa. Freddie – jestem legendą” oraz „966 czyli zmierzch bogów” wywołują sporą dyskusję i podbijają serca gnieźnian. Warto także pamiętać, że Teatr, dysponując sceną ze sporą widownią, jest także miejscem organizacji wielu wydarzeń dla podmiotów zewnętrznych: od Festiwalu Filmowego Offeliada, aż do licznych koncertów, jubileuszy czy gal.

c) Muzeum Początków Państwa Polskiego

Powstanie muzeum w Gnieźnie związane jest z prowadzonymi od 1948 roku badaniami archeologicznymi, których celem było poznanie historii oraz uzyskanie zabytków dokumentujących początki państwa polskiego i jego pierwszej stolicy. Rezultaty odkryć stały się impulsem do powołania w 1956 roku gnieźnieńskiego Oddziału Muzeum Archeologicznego, gdzie prezentowano głównie zabytki pochodzące z wykopalisk. Muzeum jest instytucją zajmującą się głównie dziedzictwem polskiego średniowiecza oraz historią Gniezna i regionu. Posiada zbiory archeologiczne, sztuki, historyczne i archiwalne; prowadzi działalność naukowo-badawczą, wydawniczą oraz edukacyjną w ramach lekcji muzealnych. Oferuje swoim odbiorcom, mieszkańcom Gniezna, Wielkopolski oraz turystom krajowym i zagranicznym najwyższej jakości usługi wystawiennicze i edukacyjne, popularyzując aktualny stan badań nad historią i kulturą Średniowiecza, a zwłaszcza problematyki początków państwa polskiego oraz rozwoju Gniezna i regionu Wielkopolski. Jednostka bardzo aktywnie działa w mediach społecznościowych promując swoją działalność (a przy okazji Gniezno) w bardzo nowoczesny sposób – na przykład teledyskami z udziałem gwiazd. Choć jest to instytucja nakierowana głównie na turystę zewnętrznego, to nie zapomina o gnieźnianach i gnieźniankach. Organizowane są tu wystawy o najnowszej historii miasta, prelekcje, dyskusje oraz wiele warsztatów dla najmłodszych.

d) Biblioteka Pedagogiczna w Poznaniu, filia w Gnieźnie

Biblioteka organizuje wiele przedsięwzięć edukacyjnych i czytelniczych. Są to m.in. rajd rowerowy Odjazdowy Bibliotekarz czy Narodowe Czytanie. Swoje działania kieruje zarówno do nauczycielek i nauczycieli, jak i mieszkańców Gniezna. W ofercie znajdują się warsztaty i spotkania odpowiadające na aktualne potrzeby czytelników. Regularnie odbywają się tu wystawy i wieczorki poetyckie. Mając za zadanie wspierać nauczycieli, Biblioteka proponuje również zajęcia edukacyjne dla najmłodszych. Dzięki współpracy z innymi instytucjami powstają rewelacyjne inicjatywy. Od kilku lat Biblioteka bierze także udział w „Koronacji Królewskiej” i pikniku bibliotecznym.

e) Muzeum Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Archiwum Archidiecezji Gnieźnieńskiej

Instytucja jest spadkobiercą dawnego skarbcza katedralnego, gromadzącego przez wieki najcenniejsze przedmioty materialne, służące sprawowaniu kultu religijnego. Kielichy, puszki, monstrancje, pacyfikaty, pierścienie biskupie oraz obrazy, niezliczone rzeźby i zabytkowe tkaniny stanowią podstawę kolekcji Muzeum w Gnieźnie. Instytucja prowadzi także działalność kulturalną organizując warsztaty, pokazy kina plenerowego, włączając się w Noce Muzeów, czy prowadząc działalność publikacyjną. Archiwum prowadzi też akcję „Mecenał Skarbów Słowa”, której celem jest zbieranie funduszy na konserwację najbardziej zniszczonych zabytków ze swojego zasobu oraz ma bardzo rozbudowaną i nowoczesną możliwość poznawania zbiorów online. Prowadzi oczywiście także badania, wydając publikacje naukowe oraz organizując sesje naukowe.

f) Zespół Państwowych Szkół Muzycznych

Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia prowadzi kształcenie w ośmioletnim cyklu nauczania przedmiotów ogólnych i muzycznych, a Szkoła Muzyczna II stopnia prowadzi kształcenie w sześcioletnim cyklu nauczania przedmiotów muzycznych. Prowadzi również wzmoczoną działalność koncertową organizując rocznie wiele otwartych dla społeczeństwa miasta występów: w przestrzeni miejskiej, domu pomocy społecznej, czy w ośrodkach kultury. Absolwenci stanowią również podstawę wielu gnieźnieńskich chórów, zespołów i orkiestr, mając przez to istotny wpływ na życie kulturalne miasta i powiatu. Do tradycji należą również cykliczne Koncerty Katedralne odbywające się dwa razy w roku: noworoczny i podsumowujący całoroczną pracę, które gromadzą liczną publiczność lokalną.

g) Instytut Kultury Europejskiej UAM

Filia Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu działa w Gnieźnie od 2001 roku – powstała wówczas jako Collegium Europaeum Gnesnense. Od początku istnienia jest nie tylko miejscem nauki studentów na kierunkach związanych z filologią, kulturoznawstwem czy politologią, ale przede wszystkim inicjatorem sporej ilości wydarzeń związanych z nauką i kulturą. Organizowane są tam liczne konferencje, spotkania ze znanymi ludźmi ze świata kultury i nauki, festiwale, wystawy, wykłady online, wieczory wielokulturowe, warsztaty, koncerty, konwersatoria historyczne czy spotkania z humanistyką. Podobnie jak w przypadku Teatru, aula Instytutu jest miejscem, w którym inne instytucje mogą realizować swoje wydarzenia – jak spotkania autorskie, gale czy jubileusze.

h) Archiwum Państwowe w Poznaniu, oddział w Gnieźnie

Archiwum działa od 1997 roku, wcześniej istniało jako Powiatowe Archiwum Państwowe i ekspozytura Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Poznaniu. Gnieźnieńska instytucja gromadzi na bieżąco zbiory z powiatu gnieźnieńskiego (bez Trzemeszna), powiatu wrzesińskiego (bez Gminy Pyzdry) oraz gminy Mieścisko (powiat wągrowiecki). Oprócz zwyczajowej działalności związanej z przechowywaniem, udostępnianiem i badaniem świadectw papierowych dziejów regionu, jednostka działa na polu edukacji historycznej organizując spotkania dla

miłośników lokalnej historii, wystawy, czy też wykłady. Oczywiście wszystko to uzupełnia działalność publikacyjna i wydawnicza.

i) Noc muzeów

Dość wyjątkowe wydarzenie, które skupia chyba największą ilość instytucji i partnerów nieformalnych ze wszystkich imprez organizowanych w Gnieźnie (może z wyjątkiem WOŚP). Muzea, ośrodki kultury, stowarzyszenia, biblioteki, przewodnicy, Informacja Turystyczna, firmy prywatne - wszyscy współpracują, aby stworzyć dla gnieźnianek i gnieźnian oraz turystów wyjątkową ofertę na tę jedną, majową noc w roku. Z pewnością jest to inicjatywa warta rozwijania i wspierania oraz świetny dowód na siłę współpracy, która daje wspaniały efekt.

IV. Wyzwania i możliwe rozwiązania dotyczące głównych kierunków działań

1. Niewystarczająca ilość środków finansowych na kulturę

Wyzwanie: Pieniądzy w samorządach zawsze brakuje. Sektor kultury nie jest w tym wypadku obszarem odosobnionym. Za mało jest środków na zadania kulturalne realizowane przez NGO's i podmioty niezależne, na komfortowe funkcjonowanie Biblioteki i MOK oraz na zadania wykonywane przez wydział zajmujący się kulturą w Urzędzie Miejskim.

Opis: Od wyzwania związanego z finansowaniem kultury nie da się uciec, jest to jedno z najważniejszych zagadnień, które porusza ta strategia.

Co ważne, kwestia ta jest wielowymiarowa i dotyczy zarówno sfery „materialnej”, jak i „emocjonalnej”. Z jednej strony realnie brakuje środków na kolejne działania (na przykład konkurs zadań w dziedzinie kultury, zakup książek do biblioteki czy efektowną oprawę sztandarowej imprezy miasta – Koronacji Królewskiej). Z drugiej sytuacja ta rodzi nieustanne poczucie dyskomfortu u wielu przedstawicieli środowiska kulturalnego.

Warto jednak także zaznaczyć, że Miasto Gniezno jest samorządem średniej wielkości z budżetem, który musi wystarczyć na funkcjonowanie całego miasta, przez cały rok, z wszystkimi jego potrzebami. Pracownicy samorządowi także nie mogą pogodzić się z tym, że niekiedy wszystkie oczy skierowane są na Miasto – że to tu głównie szuka się środków na realizację zadań kulturalnych.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: Aby pogodzić oba postulaty należy działać dwutorowo. Z jednej strony konieczne jest zwiększanie środków na kulturę w miejskim budżecie, jeżeli tylko pozwoli na to kondycja finansowa miasta. Z drugiej potrzebne jest promowanie wśród organizacji pozarządowych większej aktywności na

poszukiwanie środków poza miejskim budżetem, poprzez **organizację szkoleń oraz wyznaczenie w Urzędzie Miejskim w Gnieźnie koordynatora odpowiedzialnego za poszukiwanie możliwości pozyskiwania takich środków w konkursach zewnętrznych, który miałby dzielić się takimi informacjami z organizacjami pozarządowymi**, na przykład poprzez newslettera, grupę na FB lub dowolną, inną dogodną formę komunikacji. Pożądana byłaby także **aktywizacja lokalnego środowiska przedsiębiorców, którzy mogliby wzbogacić miejski program stypendiów kulturalnych** zwiększając liczbę osób, którym corocznie są one przyznawane. **Konieczny jest także dalszy rozwój współpracy z lokalnymi firmami w kwestii mecenatu nad miejskimi wydarzeniami kulturalnymi.**

2. Komunikacja na linii urzędy - działacze kultury

Wyzwanie: część środowiska kulturalnego podczas spotkań konsultacyjnych wyraziła potrzebę lepszego (lub jakiegokolwiek) kontaktu z przedstawicielami lokalnych instytucji. Po bliższych rozmowach okazuje się jednak, że chodzi przede wszystkim o potrzebę kontaktu z władzami samorządowymi (radnymi, prezydentem, starostą).

Opis: w dobie komunikatorów, komórek i maili wydawałoby się, że problem nawiązania kontaktu z drugim człowiekiem nie ma prawa istnieć. A jednak jest inaczej. W rozmowach działacze kultury przyznali, że komunikacja z urzędnikami pozostawia wiele do życzenia. Co ciekawe, nie jest to zarzut skierowany do pracowników wydziałów merytorycznych urzędów, bibliotekarzy czy pracowników MOK, z którymi większość z nich ma stały i częsty kontakt. Działacze kultury pod pojęciem „urzędu” rozumieją osoby decyzyjne, mające realny wpływ na kształt polityki kulturalnej (a w podtekście także na finanse). I to z nimi chcieliby się częściej spotykać i rozmawiać. Oczywiście, większość radnych, a także prezydent czy starosta mają fanpejdże na portalach społecznościowych, na które można wysłać wiadomości. Co ciekawe, większość kwestii przesyłanych taką drogą można załatwić. Nie to jest jednak problemem. Nic bowiem nie zastąpi rozmowy twarzą w twarz.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: widoczna tutaj chęć osobistych kontaktów z władzami lokalnymi może być rozwiązana tylko **poprzez organizację Otwartych Spotkań Ludzi Kultury**. Powinny się one odbywać na neutralnym gruncie (np. na obszarze administrowanym przez jedną z lokalnych NGO albo instytucję niepodlegającą lokalnemu samorządowi, np. w IKE), realizowane być regularnie (częstotliwość powinna zostać ustalona na pierwszym spotkaniu) oraz mieć zapowiedzianą konkretną tematykę (by zapobiec rozmyciu się całej dyskusji). Z drugiej strony należy **uświadomić osobom szukającym takiego kontaktu, że pewne mechanizmy już istnieją** - zarówno radni, jak i prezydent mają dyżury, podczas których mieszkańcy mogą z nimi porozmawiać o każdej sprawie, także kulturalnej.

3. Niewystarczająca oferta kulturalna poza centrum miasta

Wyzwanie: Dla osób, które mieszkają w centrum miasta lub często w nim bywają jasne jest, że imprez kulturalnych (różnego rodzaju, dla różnych grup odbiorców) nie brakuje. Jednak mieszkańcy osiedli, zwłaszcza Winiar, patrzą na tą kwestię zupełnie inaczej. Dla wielu z nich nadal w Gnieźnie „nic się nie dzieje”.

Opis: kwestią zasadniczą jest tu definicja tego, co dany mieszkaniec nazywa „Gniezmem” albo „miastem”. Dla wielu z nich, takie pojęcie ogranicza się do najbliższej im dzielnicy. Widoczne jest to zwłaszcza w przypadku dzielnic samowystarczalnych, jak Winiary, Tysiąclecie czy coraz bardziej Skierszewo. Są tam parki, szkoły, przedszkola, sklepy, przychodnie. To wszystko sprawia, że wiele z mieszkających tam osób zawita do centrum tylko, jeżeli wymaga tego ich praca albo załatwienie jakiejś sprawy urzędowej. Biorąc zaś pod uwagę fakt, że ogromna większość imprez kulturalnych odbywa się w tzw. centrum miasta, w ich oczach oferta kulturalna miasta rzeczywiście może wydawać się uboga. I jest to w pełni zrozumiałe.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: tutaj także trzeba działać co najmniej na dwa sposoby. Jedną kwestią jest wyjście z ofertą kulturalną poza centrum miasta. Pewne ruchy zostały już tu podjęte. Miejski Ośrodek Kultury organizuje Objazdowy Dom Kultury oraz kolędowanie poza centrum, a Gnieźnieńskie Wyprzedaje Garażowe wędrują po całym mieście. Nie wolno też zapominać o działalności filii Biblioteki Publicznej Miasta Gniezna, której siedziby są często jedynym punktem na kulturalnej mapie danej dzielnicy oraz o imprezach organizowanych przez grupy niezależne oraz Zarządy niektórych Osiedli. To jednak oczywiście jest za mało. Konieczne jest **zaplanowanie takiego kalendarium imprez miejskich plenerowych, by więcej z nich odbywało się w dzielnicach innych niż Stare Miasto**. Oczywiście jasnym jest, że nie w każdej dzielnicy warunki będą tak samo dogodne, dlatego **należy zacząć od sporządzenia wykazu miejsc, gdzie takie wydarzenia mogłyby się odbywać**.

Oczywiście kultury nie tworzą tylko miejskie instytucje, pozostaje więc kwestia **zachęcenia organizacji pozarządowych i niezależnych grup do aktywizacji swojego działania poza centrum**. W tym wypadku konieczne jest także **znalezienie odpowiednich miejsc**, by takie wydarzenia mogły być przez nich realizowane - powraca tu kwestia wspomnianego wyżej wykazu. Można także pomyśleć o uruchomieniu niewielkich **środków właśnie na zadania realizowane poza centrum (środki dedykowane)**, po które sięgnąć mogłyby organizacje pozarządowe. Kolejną możliwością jest **zwiększenie środków do wykorzystania przez Zarządy Osiedli z przeznaczeniem na organizowane tam przez nich eventy**.

Innymi rozwiązaniami, godnymi rozważenia są **spotkania i dyskusje o kulturze organizowane właśnie w dzielnicach poza centrum** oraz oczywiście **księżkomaty**, które pomagają w sposób bezobsługowy na wymianę książek, bez konieczności udawania się do biblioteki w konkretnej dzielnicy.

Drugą stroną całej sprawy jest kwestia zachęcenia mieszkańców osiedli do zapoznania się ofertą kulturalną miasta oraz zmobilizowania ich do wybrania się na imprezy do centrum, których tam nie brakuje. [Tutaj sprawdziłby się system informacji o kulturze, na przykład w formie tablic, które funkcjonowałyby w różnych dzielnicach miasta. Działanie zapoczątkowano już poprzez banery umieszczane na miejskich systemach wystawienniczych, jest jednak przestrzeń i potrzeba na kontynuowanie i rozszerzenie takiej sieci prostych i dostępnych systemów informacyjnych.](#)

Kwestia ta to część większego problemu związanego z niewielką potrzebą uczestnictwa w kulturze, którą wykazują mieszkańcy miasta, co zostanie przywołane i rozważone w jednym z kolejnych punktów.

4. Potrzeba nie-zinstytucjonalizowanego miejsca kultury

Wyzwanie: Młodzież siedząca na klatkach schodowych, na parkingach, przed marketami, wędrująca bez celu po galeriach handlowych. To obrazki nie tylko z Gniezna, podobnie jest w wielu miastach. Kwestię tę częściowo mogłoby rozwiązać miejsce, do którego młodzież może po prostu przyjść. Musi ono jednak spełniać pewne warunki.

Opis: nawet najwspanialej działające i najpiękniej odremontowane i wyposażone instytucje nie zaspokoją potrzeb każdej grupy wiekowej. Czas nastoletni i czas wczesnej dorosłości to u człowieka okres buntu, także przeciwko instytucjom – w każdej ich postaci. Dlatego konieczne jest powstanie miejsca, które umożliwi młodym ludziom po prostu... bycie. Młodzi chcą spędzać czas w swoim towarzystwie, mieć gdzie porozmawiać, powymieniać się nowinkami internetowymi z TikToka (lub innego aktualnie trendującego medium społecznościowego) oraz czuć się dobrze ze sobą. Chcą miejsca, które będzie specjalnie dla nich. I co ciekawe – według nich nie musi się tam nic szczególnego dziać. Wystarczy trochę siedzisk, może miejsce dla deskorolkarzy, dostęp do toalety i mini scena, może rzutnik i nagłośnienie. Co ważne, miejsce takie nie może być „zbyt piękne i czyste”, jego niedoskonałość jest w tym wypadku atutem, a nie wadą.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: w Gnieźnie funkcjonuje już miejsce, które spełnia potrzeby tej grupy społecznej, czyli Latarnia na Wenei. Daje ono młodym możliwość bezpiecznego spędzenia czasu w przyjaznym miejscu, które nie jest jednocześnie zinstytucjonalizowane, a więc nie kojarzy się ze wszechobecnymi nakazami i

zakazami. Należy wspierać to miejsce i prowadzące je Stowarzyszenie Ośła Ławka, a być może i **wytypować nowe potencjalne lokalizacje spełniające te warunki, poddać ten pomysł konsultacjom społecznym, a następnie pozyskać (najlepiej ze środków zewnętrznych) fundusze na dostosowanie kolejnego miejsca do potrzeb młodych użytkowników**. Dokładne zasady funkcjonowania należy wypracować wspólnie z organizacją, która będzie prowadzić taką lokację.

5. Brak wygenerowanej potrzeby uczestnictwa w kulturze lokalnej

Wyzwanie: niejeden organizator i niejedna organizatorka imprez kulturalnych miała do czynienia z taką sytuacją. Jest świetna impreza, która miała odpowiednią promocję, a osób na niej zjawia się niewiele. O tym, dlaczego tak się dzieje, prowadzono już w naszym mieście niejedną dyskusję.

Opis: Okazuje się, że problem nie leży w braku oferty kulturalnej czy też jej domniemanej nieatrakcyjności. Mieszkańcy, dopytani, niemal „przyciśnięci” do muru, przyznają, że różnorodnych imprez w naszym mieście jest naprawdę sporo. Co więcej, skonfrontowani podczas badania z formami ich promocji mówią, że są one wystarczające⁴. A jednak nie zawsze owocuje to ich pojawieniem się na danym wydarzeniu.

Przyczyn takiego stanu rzeczy jest zapewne wiele. Z pewnością duża jest na przykład konkurencja ze strony mediów społecznościowych i platform streamingowych, które oferują rozrywkę w wielu formach, po którą sięgnąć można wygodnie w domu. Działacze kulturalni twierdzą jednak, że chodzi tu o brak wpojonej nam, gnieźnianom potrzeby regularnego wspólnego uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: z pewnością cenną inicjatywą byłby tu **cykl zajęć w gnieźnieńskich szkołach**, które pokazywałyby uczniom co i jak w Gnieźnie się dzieje – na początek 1 godzina w klasach 7 i 8. Przedstawiający ofertę instytucji, organizacji pozarządowych, opowiadający o miejscach, w których warto bywać. Musiałyby to być oczywiście zajęcia luźne, prowadzone przez nauczycieli np. w ramach godzin wychowawczych. Aby to jednak nastąpiło, należy tych nauczycieli do tego przygotować - **idealny byłby pakiet informacji w prezentacji multimedialnej**, czyli gotowa lekcja, którą będą musieli tylko przeprowadzić. Na pewno **użycie tzw. „gwiazd socjometrycznych”**, czyli osób znanych i lubianych w promocji gnieźnieńskiej kultury też byłoby świetnym ruchem. Nagrane przez takie osoby filmiki zachęcające do aktywności i wyjścia z domu mogłyby dobrze sprzedać się w mediach społecznościowych. Możliwe jest także **stworzenie pakietów**

⁴ *Gniezno oczami mieszkańców...* op.cit.

lojalnościowych i zbierania punktów, np. w aplikacji. Poprzez uczestnictwo w wydarzeniach zbierałoby się punkty, a potem, co roku odbierało specjalne nagrody. Korzystne byłoby też zorganizowanie **panelu „Młodzi w kulturze”**, który mógłby poprzez rozmowę z młodszym pokoleniem i jego aktywny udział pomóc w zrozumieniu problemu i jego rozwiązaniu.

6. Potrzeba edukacji kulturalnej od podstaw

Wyzwanie: kwestia ta wiąże się bezpośrednio ze sprawą świadomości mieszkańców Gniezna na temat oferty kulturalnej oraz wspomnianej w poprzednim punkcie potrzebą uczestnictwa w kulturze, która zgodnie z badaniami, jest niewystarczająca.

Opis: edukacja kulturalna od podstaw, czyli rozpoczęty już w przedszkolu czy szkole podstawowej proces zaznajamiania młodych gnieźnianek i gnieźnian z tym, co się dzieje w mieście, może zdziałać cuda. Świetnym dowodem na skuteczność takiego działania jest to, co stało się przy okazji nauczania o właściwym segregowaniu śmieci. Ogromna ilość zajęć w szkołach i przedszkolach sprawiła nie tylko, że młodzi wiedzą na ten temat wszystko co, powinni, ale dodatkowo niejednokrotnie instruuje i poprawiają swoich rodziców i dziadków w tej materii.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: oprócz wspomnianych w poprzednim punkcie zajęć w szkołach, należałoby rozpatrzyć **możliwość organizacji takich samych lekcji w przedszkolach, zwłaszcza że doświadczenie w pracy z tymi grupami mają już zarówno pracownicy MOK, jak i biblioteki.** W obu typach jednostek mogłyby to być jedne zajęcia na pół roku, które zaznajamiały by uczniów i uczennice z miejscami, gdzie kultura “się dzieje”, największymi cyklicznymi wydarzeniami kulturalnymi, ludźmi kultury, ofertą codzienną ośrodków kultury, najciekawszymi eventami planowanymi w najbliższym czasie oraz sposobami pozyskiwania informacji o kulturze lokalnej. Innym rozwiązaniem jest np. **bon na kulturę**, czyli specjalny bilet, który otrzymałaby każda klasa. Uprawniałby on do uczestnictwa w niektórych imprezach kulturalnych na specjalnych zasadach (oczywiście po uprzednim kontakcie z organizatorem), oferując np. spotkanie z artystą za kulisami czy wyjątkowe zwiedzanie Domu Powstańca (np. nocą czy w towarzystwie przewodnika w specjalnym kostiumie). Dodatkowo konieczna jest **długofalowa akcja promocyjna w mediach społecznościowych skierowanych do młodych (TikTok, Instagram)**, która ukazywałaby “fajność” chodzenia na imprezy kulturalne w naszym mieście. W **podobne działania należałoby włączyć organizacje pozarządowe.** Mogłyby one zawsze przewidzieć w swoich kampaniach promocyjnych specjalną informację dla młodego, niedoświadczonego odbiorcy kultury. W razie potrzeby, należy zorganizować cykl szkoleń, które skierowane będą właśnie dla NGO's, by wspomóc je w formach komunikacji z najmłodszym pokoleniem. **W trakcie konsultacji społecznych zwrócono także uwagę na problem właściwej i wartościowej edukacji**

muzycznej najmłodszych mieszkańców i mieszkanki Gniezna. W tej kwestii z pewnością można by skorzystać z pomocy i doświadczenia lokalnych grup i stowarzyszeń muzycznych, jak chociażby Magia Muzyki, Orkiestra Miła Gnieznu czy Capella Musica Gnesnensis.

7. Konieczność zwiększenia świadomości na temat dostępności wydarzeń

Wyzwanie: osoby niewidome, w spektrum, z niepełnosprawnościami – wszystkie wymienione przykłady osób (i wiele innych) stanowią część społeczeństwa, która ma prawo brać udział w wydarzeniach kulturalnych nie czując się dyskryminowana czy pomijana. Jednak nie zawsze mają one taką możliwość.

Opis: na całym świecie coraz większą uwagę przykładana się do przeciwdziałania wykluczeniu, także w kulturze. Może się to przejawiać na wiele sposobów: od obecności pętli indukcyjnych na wydarzeniach i w instytucjach, a na właściwym projektowaniu budynków użyteczności publicznej, bez barier architektonicznych kończąc. Wiele z tych zabiegów wymaga oczywiście dodatkowych środków finansowych, natomiast niektóre da się wprowadzić po prostu pamiętając o pewnych standardach.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: stworzenie karty inkluzywnej imprezy, którą można by udostępnić wszystkim organizatorom wydarzeń kulturalnych wydaje się być dobrym pomysłem. Znalazłyby się tam wszystkie wytyczne, z podziałem na podstawowe i zaawansowane (czyli darmowe i generujące dla organizatora koszty), dotyczące tego, co można zrobić, by każdy na naszym wydarzeniu poczuł się jak najlepiej: od konieczności wymienienia triggerów, a na dostępności dla osób na wózkach skończywszy. Niezwykle pożądanym byłby także **cykl szkoleń na temat inkluzywności dla organizatorów wydarzeń kulturalnych**. Szczególnie warto zorganizować **tzw. szkolenie na wózkach** dla pełnosprawnych organizatorów wydarzeń, by zrozumieli perspektywę osób poruszających się w ten sposób. Kolejnym etapem mogłoby być **przetestowanie dostępności imprez (miejskich, choć nie tylko), poprzez ekspertów z fundacji, które właśnie tym tematem się zajmują wraz z prośbą o wytyczne**. Wszystko to mogłoby być realizowane przez powołanego w tym celu **miejskiego koordynatora dostępności**. Uwagę warto poświęcić także **obcokrajowcom** mieszkającym w Gnieźnie. Należałoby rozpocząć od identyfikacji ich potrzeb oraz stworzenia dla nich początkowej oferty, z której będą mogli skorzystać pomimo ewentualnej bariery językowej.

8. Kultura a ekologia

Wyzwanie: zmiany klimatyczne stawiają także przed organizatorami zadanie takiego planowania imprez, by były one jak najbardziej neutralne dla środowiska naturalnego.

Opis: ekologiczna sensowność wydarzeń to nie tylko konieczność, ale także mądra moda. Rozwiązań neutralnych dla środowiska jest dla festiwali, warsztatów czy koncertów całe mnóstwo. Od wielorazowych kubków na wodę, poprzez właściwą segregację odpadów z imprez, a na wielokrotnym używaniu materiałów promocyjnych skończywszy. Należy je tylko zebrać w jednym miejscu i podzielić się tą wiedzą z innymi.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: stworzenie **mini poradnika z dobrymi praktykami** w tym zakresie wraz z kolportażem wśród instytucji i organizacji pozarządowych. Tutaj, podobnie jak w punkcie poprzednim, zalecana jest także **organizacja warsztatów i szkoleń**.

9. Konkursy na kulturę

Wyzwanie: usprawnienie procesu rozdysponowania środków na kulturę, tak by kryteria ich przyznawania były czytelne i transparentne.

Opis: Miasto Gniezno co rok ogłasza konkurs dla NGO na wsparcie realizacji wydarzeń kulturalnych. Dzięki temu lokalne organizacje mogą zrobić więcej ciekawych koncertów, wystaw, warsztatów i innych aktywności dla mieszkańców i mieszkanek. Bardzo rzadko zdarza się, aby stowarzyszenie czy fundacja składając projekt nie otrzymała wsparcia.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: stworzenie **prostego, czytelnego regulaminu przyznawania organizacjom pozarządowym wsparcia** na organizację imprez kulturalnych z uwzględnieniem punktacji decydującej o wysokości takiego wsparcia. Punktacja powinna być przyznawana szczególnie za dotychczasowe doświadczenie, dobre realizowanie poprzednich działań oraz skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych z innych źródeł. [Pożądane byłoby także krótkie objaśnienie umieszczone w ogłoszeniu wyników konkursu, dlaczego dana organizacja nie uzyskała wsparcia \(np. z uwagi na braki formalne\).](#)

10. Kwestia wsparcia amatorskich grup i ruchów artystycznych

Wyzwanie: nie każda grupa działaczy od razu zakłada stowarzyszenie czy zrzesza się w sformalizowany zespół artystyczny. Nie powinno to jednak przeszkadzać im w swobodnym działaniu i rozwijaniu się.

Opis: są kolektywy, które muszą najpierw przećwiczyć działanie jako grupa nieformalna, by potem, po kilku latach przeistoczyć się w NGO czy inną, bardziej uporządkowaną strukturę. Są także grupy, które chcą działać tylko i wyłącznie jako grupa niesformalizowana, gdyż daje im to poczucie wolności i braku ograniczeń. Takie ruchy są bardzo ważne dla rozwoju środowiska kultury każdego miasta, dlatego konieczne jest zbudowanie dla nich systemu komunikacji i wsparcia. Może to być trudne, z uwagi na fakt, iż samorząd nie ma zbyt wielu mechanizmów, aby współpracować z nieposiadającymi osobowości prawnej podmiotami, jednak pewne rozwiązania można wprowadzić.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: zwiększenie środków na Stypendium Kulturalne Miasta Gniezna im. Sławomira Kuczkowskiego sprawiłoby, że członkowie grup nieformalnych mogliby pozyskiwać środki na działalność mimo braku osobowości prawnej. Stypendium to powinno po pierwsze być wyższe, a po drugie powinno się takich stypendiów przyznawać co najmniej kilka rocznie – być może w różnych dziedzinach: literatura, muzyka film, itp. Drugim pomysłem byłoby **uruchomienie stypendium wydawniczego** dla tych wszystkich artystów / grup, które chciałyby opublikować książkę, album czy nawet płytę. Świetnym pomysłem są **wieczory otwartej sceny czy też mikrofonu**, realizowane już przez instytucje kultury oraz podmioty niezależne, dające po prostu grupom możliwość pokazania się bez konieczności załatwiania formalności – te inicjatywy trzeba rozwijać i wspierać. Wiele działań nieformalnych chętnie wspierają także gnieźnieńskie ośrodki kultury, jak biblioteka czy MOK, nie zawsze jednak jest na ten temat wiedza wśród członków takich nieformalnych grup. Stała **mini kampania informacyjna** na ten temat także byłaby sensownym rozwiązaniem (co jakiś czas newsy w mediach społecznościowych, eko wlepki, plakaty). Inną ważną kwestią jest **upamiętnienie artystów działających do tej pory w Gnieźnie oraz zachowanie i popularyzacja ich spuścizny**. Dobrym przykładem działań w tym kontekście jest organizowany przez MOK Ogólnopolski Konkurs Zespołów Rockowych im. Mikołaja Matyski czy będący inicjatywą oddolną cykl wydarzeń "Z garażu Janusza Chlasy". Działania te mogą służyć jako dobry przykład dla kolejnych organizatorów chcących ocalić od zapomnienia dorobek artystyczny wybitnych gnieźnian.

11. Kwestia kina studyjnego oraz klubu muzycznego

Wyzwanie: w 65-tysięcznym nie ma aktualnie klubu, w którym można zrealizować wieczorny koncert i jest tylko jedno kino, na obrzeżu miasta.

Opis: zamknięcie Klubu Muzycznego „Młyn” pozostawiło wyrwę na mapie kulturalnej miasta. Obecnie, nie ma miejsca, w którym wieczorem, można by przy napoju posłuchać koncertu grupy rockowej czy popowej. Jest to duży problem dla organizatorów festiwali, którzy chcieliby w ten sposób wzbogacić program swojego wydarzenia oraz oczywiście dla amatorów muzyki. Z kolei jedno kino, znajdujące się w Galerii Gniezno jest źle skomunikowane z miastem (po zakończonym seansie wieczornym, często nie ma jak bez auta wrócić do domu), a jego repertuar nastawiony jest często na tzw. blockbustery. **Podczas konsultacji społecznych zwrócono także uwagę na brak amfiteatru dostosowanego do potrzeb większej liczby osób (powyżej 500), na którym w sezonie wiosenno-letnim mogłyby odbywać się koncerty oraz przedstawienia.**

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: podczas rozmów na te tematy z przedstawicielami świata kultury podczas konsultacji widać było jasno dwie ścierające się wizje finansowania kultury. Z jednej strony padały argumenty, że rolą samorządu miejskiego powinno być zaspokojenie obu tych potrzeb. Z drugiej strony argumentowano za zachętami dla inwestorów, którzy kino studyjne lub klub muzyczny chcieliby otworzyć sami. Jednak biorąc pod uwagę możliwości finansowe, najsensowniejsze byłoby poszukanie możliwości zaistnienia takich inicjatyw **w istniejących już instytucjach i miejscach kultury, także tych niezależnych.** Na marginesie warto także zaznaczyć, że Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji powinno pochylić się nad **właściwym skoordynowaniem autobusów z godzinami zakończenia seansów w kinie** znajdującym się w Galerii Gniezno, zwłaszcza w weekendy, gdy chodzi tam sporo osób.

12. Hermetyczność środowiska kulturalnego

Wyzwanie: osoby, które dopiero zaczynają swoją przygodę z działalnością kulturalną mogą odnieść wrażenie, że cały „światek kultury gnieźnieńskiej” zna się doskonale i niejako zamyka się w swoim własnym kręgu.

Opis: Gniezno nie jest wielkim miastem i rzeczywiście, jeżeli aktywnie uczestniczy się w kulturze (jako nadawca lub / i odbiorca) trudno nie znać wszystkich lub prawie wszystkich twarzy, które tam się przewijają. Z drugiej strony coraz częściej spotyka się w naszym mieście zjawisko tzw. networkingu (czyli współpracy pomiędzy stowarzyszeniami i instytucjami), co jest oczywiście czymś niezwykle pozytywnym. Niemniej jednak może to sprawiać wrażenie jakiegoś zamkniętego kręgu i bez względu na to, czy to opinia słuszna czy nie, warto takiemu wrażeniu przeciwdziałać.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: używając mediów społecznościowych – na przykład miejskich, choć nie tylko – warto **przybliżyć sylwetki poszczególnych stowarzyszeń** działających w gnieźnieńskiej kulturze. W ogóle działanie takie można by rozszerzyć na wszystkie stowarzyszenia – mieszkańcy powinni wiedzieć jak najwięcej o swoich lokalnych NGO-s. Pewne działania w tym kierunku rozpoczęła już Rada Pożytku Publicznego Miasta Gniezna, która na swoje posiedzenia **zaprasza nowo powstałe stowarzyszenia, by zapoznać je ze środowiskiem** i pomóc w nawiązaniu kontaktów - taką aktywność należy z pewnością kontynuować i wspierać. Być może należałoby wyznaczyć dyżurną osobę (wśród organizacji pozarządowych), która byłaby pewnego rodzaju **opiekunem i przewodnikiem po tym środowisku** dla osób i organizacji nowych. Ciekawym pomysłem byłoby także przygotowanie mini **poradnika „know how”** na temat gnieźnieńskiej kultury, który dostępny byłby online.

13. Współpraca pomiędzy samorządami

Wyzwanie: przedstawiciele świata kultury chcieliby, aby samorządy: miejski i powiatowy ściślej współpracowały w interesujących to środowisko obszarach.

Opis: zarówno Miasto Gniezno, jak i Powiat Gnieźnieński prowadzą ośrodki kultury. Współpraca między nimi z pewnością może zostać poprawiona, zarówno w kwestii organizacji wspólnych wydarzeń, jak i ich koordynacji. Podobnie ma się sprawa w kwestii finansowania samej kultury. Wyraźne są dysproporcje w przyznawaniu grantów na kulturę (Miasto: 105.000 zł, Powiat: 0 zł, dane za rok 2024).

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: konieczna jest **koordynacja kalendarzy kulturalnych instytucji miejskich i powiatowych**, chociażby w zakresie imprez większych, jak koncerty, festiwale, wystawy czy spotkania autorskie. Sytuację rozwiązałoby wprowadzenie miejskiego **kalendarza imprez online**. Działanie takie zostanie przetestowane przy okazji koordynacji wydarzeń związanych z rocznicą #Gniezno2025 i w przypadku sukcesu **zaimplementowane na stałe**. Pomoże to uniknąć zjawiska pokrywania się wydarzeń, do czego może nie dochodzi często, ale z pewnością się zdarza. Kwestia uruchomienia przez Powiat Gnieźnieński środków na konkursy ofert związane z kulturą musi zaś zostać rozwiązana przez władze powiatowego samorządu.

14. Monitoring potrzeb

Wyzwanie: kultura to żywa, zmienna materia. To co dziś się sprawdza i jest ciepło przyjmowane przez odbiorców, jutro może stracić ich zainteresowanie.

Opis: żadna strategia nie powinna dana być raz na zawsze - strategia kultury nie jest tu wyjątkiem. Nowe technologie, zmieniające się trendy, sytuacja ekonomiczna a

nawet polityczna - wszystko to wpływa na świat kultury. Zarówno jej twórcy, jak i odbiorcy nie żyją w próżni, tylko są częścią społeczności, na której potrzeby warto reagować na bieżąco.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: badanie potrzeb kulturalnych mieszkańców Gniezna co dwa lata, przeprowadzone zarówno w formie szeroko zakrojonej ankiety, jak i rozmów z reprezentatywną grupą mieszkańców.

15. Sieciowanie

Wyzwanie: razem można więcej. Przytaczana tu kilkakrotnie współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi i niezależnymi twórcami kultury powinna być wzmacniana i nieustannie poszerzana.

Opis: "super pomysł, ale brak środków na jego realizację" - problem znany wielu organizacjom i twórcom kultury. Tymczasem w innych NGO czy instytucjach takie środki mogą się znaleźć, a nowe pomysły witane są z otwartymi ramionami. Wystarczy więc połączyć obie strony, doprowadzić do kontaktu i współpracy, by otrzymać nowe i ciekawe wydarzenie kulturalne.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: sieciowość w Gnieźnie już działa i ma się dobrze. Nie znaczy to, że nie mogłoby być lepiej. Warto **stworzyć spis osób w instytucjach, urzędach i organizacjach, do których można się zgłosić ze swoim pomysłem**. Nawet jeżeli ta osoba nie pomoże, być może wskaże możliwość rozwiązania danego problemu i realizacji pomysłu w inny sposób. Wskazane by było także **premiowanie w ramach programów (konkursów, stypendiów) projektów bazujących na współpracy wielu podmiotów**. Internetowe narzędzie komunikacji ludzi kultury - grupa na FB czy Discord także pomogła by stworzyć nowe, sieciowe połączenia między ludźmi kultury.

16. Rocznice i wydarzenia patriotyczne

Wyzwanie: samorząd miejski organizuje lub współorganizuje w ciągu roku co najmniej sześć wydarzeń związanych z rocznicami ważnymi dla naszej wspólnej historii. Ich formuła musi być na tyle ciekawa i otwarta na nowe inicjatywy, by gnieźnianki i gnieźnianie uczestniczyli w nich nie tylko "z przyzwyczajenia" czy obowiązku.

Opis: 8 maja, 1 sierpnia, 15 sierpnia, 1 września, 11 listopada i 28 grudnia - kalendarz gnieźnieńskich wydarzeń rocznicowych jest dość uporządkowany i powtarzalny.

Uroczystości przyciągają poczty sztandarowe, delegacje oraz lokalne stowarzyszenia. Nie zawsze jednak dopisują zwykli mieszkańcy.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: warto kontynuować realizowaną od kilku lat politykę **organizowania tych uroczystości w różnych częściach miasta** - monumenty upamiętniające ważne daty historyczne znajdują się bowiem nie tylko w centrum Gniezna. Jest to dobry sposób na **włączenie nowych mieszkańców** - z danego osiedla - w krąg osób, które mogą być zainteresowane uroczystościami, bo realizowane są one "u nich na furtku". Należy także zdecydowanie wspierać **organizację tych wydarzeń przez lokalne grupy i stowarzyszenia rekonstrukcyjne i patriotyczne**, jak chociażby Garnizon Gniezno czy gnieźnieński oddział ZHP. Miasto nie musi przecież realizować tych akcji samodzielnie - wsparcie NGO w ich przeprowadzeniu (finansowe, organizacyjne i merytoryczne) może być świetnym sposobem na ich unowocześnienie i wdrażanie nowych elementów (np. pokazów rekonstrukcyjnych czy koncertów patriotycznych). Tak dzieje się już od kilku lat, np. przy okazji 1 czy 15 sierpnia. Trend ten można poszerzać na kolejne daty i nowe organizacje.

17. Jubileusz roku 2025

Wyzwanie: w roku 2025 przypada 1000. rocznica koronacji w Gnieźnie dwóch pierwszych królów Polski: Bolesława Chrobrego i Mieszka II. Jest to dla Pierwszej Stolicy szansa przede wszystkim promocyjna i turystyczna, by zachęcić Polaków do odwiedzenia miasta.

Opis: przygotowania do rocznicy trwają od jesieni 2022 roku. Zrealizowano już mnóstwo mniejszych i większych działań promocyjnych. Najważniejsze jednak dopiero nadejdzie. Założenia prowadzonej kampanii opierają się na trzech punktach: kulturze (wielkie widowisko latem 2025, oficjalne obchody państwowe oraz liczne imprezy towarzyszące przez cały rok), widocznym znaku (pomnik Mieszka i Dobrawy spodziewającej się potomka) oraz wielowymiarowej promocji (outdoor, internet, formy niestandardowe). **Ogromną rolę w całej kampanii i upamiętnieniu jubileuszu będą z pewnością odgrywały szeroko zakrojone działania na Trakcie Królewskim w Gnieźnie.** To właśnie ten szlak miejski zostanie wzbogacony o wspomniany pomnik, planowana jest także likwidacja barier architektonicznych na jego trasie, a także rozbudowa o kolejne multimedialne oraz poszerzające dostępność elementy (np. audioprzewodniki). Miasto Gniezno intensyfikuje także promocję Traktu zarówno w samym mieście (m.in. foldery, przewodniki, mapy), jak i poza jego granicami (m.in. kampanie internetowe czy outdoorowe).

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: oczywiście największym wyzwaniem jest tu finansowanie. Prowadzący kampanię wiedzą, co chcą osiągnąć, potrzebują jednak na to funduszy. Dlatego **planowane jest sięgnięcie po środki zewnętrzne, zarówno rządowe, jak i te pochodzące z ośrodków regionalnych.** Ponadto Miasto planuje **uruchomienie specjalnej puli finansowej dla organizacji pozarządowych** (konkurs ofert) na organizację wydarzeń związanych z jubileuszem. **Osobna pula przeznaczona będzie na tzw. pomysły nieszablone** proponowane przez grupy i jednostki niemające osobowości prawnej. Ważne jest także, aby angażować w jubileusz lokalne organizacje kulturalne i artystów. Dobrym przykładem jest tu rozpoczęta niedawno przez Ewę Pilarską-Banaszak inicjatywa Capella Musica Gnesnensis, czyli zespół instrumentalny specjalizujący się w wykonawstwie historycznym. Zaangażowanie tej grupy i jej podobnych do realizacji najważniejszych wydarzeń roku 2025 powinno być jednym z priorytetów całej kampanii.

18. Nagroda Królika i jej przyszłość

Wyzwanie: Kapituła Nagrody Królika to grono najbardziej zasłużonych osób dla gnieźnieńskiej kultury. Jak można wykorzystać potencjał drzemący w tym gremium?

Opis: „Królik” to Nagroda Kulturalna Miasta Gniezna, która przyznawana jest od 2014 roku zasłużonym na niwie działalności kulturalnej w Pierwszej Stolicy Polski. Jej kilkunastu laureatów tworzy kapitułę, która wybiera nagrodzonego / nagrodzoną w roku kolejnym. Nagroda aktualnie wręczana jest podczas Wieczoru Na Fyrtlu jesienią każdego roku.

Działania operacyjne

Proponowane rozwiązania: możliwości jest wiele. Kapituła mogła by przyznawać znak jakości inicjatywom, publikacjom i wydarzeniom kulturalnym. Opinia jej członków mogłaby być dołączana do wniosków składanych na Stypendium Kulturalne Miasta Gniezna lub też w ramach otwartych konkursów na kulturę.

V. Wskaźniki i terminy

Trudno zamknąć kulturę w liczbach, ale strategia musi mieć też mierzalne efekty wraz z granicznymi datami, kiedy powinny zostać osiągnięte. Na podstawie przytoczonych wyżej założeń przedstawiają się one następująco:

1. Organizacja Otwartych Spotkań Ludzi Kultury - od roku 2024 co najmniej jedno rocznie.
2. Minimalna ilość imprez miejskich, które powinny odbywać się poza Starym Miastem: 20% rocznie od roku 2025.
3. Przygotowanie i wprowadzenie “bonu na kulturę” oraz pakietów szkoleniowych o kulturze dla nauczycieli do końca 2025 roku wraz z koniecznością przeprowadzenia

minimum jednej lekcji na pół roku w każdej klasie szkolnej i w starszych grupach przedszkolnych.

4. Przygotowanie i wprowadzenie karty inkluzywności imprezy: do końca 2026 roku.

5. Otwarte szkolenia z dostępności i inkluzywności imprez: minimum jedno rocznie od roku 2026.

6. Liczba imprez realizowanych przez miejskie jednostki kultury z elementami dostępnymi krajowców: minimum 10% rocznie.

7. Otwarte szkolenia z ekologicznej organizacji imprez: minimum jedno na dwa lata od roku 2026.

8. Stworzenie mini poradnika o ekologicznym podejściu do organizacji imprez: do końca 2027 roku.

9. Stworzenie regulaminu przyznawania wsparcia na kulturę organizacjom pozarządowym przez Miasto Gniezno: do końca 2027 roku.

10. Zwiększenie środków na Stypendium Kulturalne Miasta Gniezna im. Sławomira Kuczkowskiego o 100% oraz uruchomienie stypendium wydawniczego: do końca 2028 roku.

11. Uruchomienie kalendarza miejskich imprez kulturalnych: od początku roku 2026.

12. Badanie potrzeb kulturalnych mieszkańców i mieszanek Miasta Gniezna: minimum raz w roku od roku 2025.

13. Stworzenie spisu osób do kontaktu w urzędach, do których można się zgłosić ze swoim pomysłem na inicjatywę kulturalną: do końca roku 2026.

VI. W skrócie: poradnik dla organizatorów wydarzeń kulturalnych

W tym miejscu, po zakończeniu procesu konsultacyjnego znajdzie się specjalny poradnik, w formie infografik, który będzie efektem wytycznych zebranych w strategii. Pokrótkce omówi on kolejne punkty tej strategii, co będzie pomocne dla organizatorów imprez i przedstawicieli instytucji kultury przy wdrażaniu zmian z niej wynikających.